

Kedves jó Lukácsék

MTA FIL. INT.

Lukács Arch.

Talán nem is olyan természetellenes, ha épp annak nem írok az ember, akire sokat gondol. Mert annak, aki ritkán jut az ember eszébe, ilyenkor mégiscsak írok, ha szándékában volt ez egyáltalán; -amannak pedig? -ugy akár naponta írhatna! Persze hogy a sok alkalom közül aztán egyszer sem írtam, annak egyszerű oka van. A legrosszabb emigrációban sem éltem ilyen kutyaul, mert saját szakállamra éhezhettem, ha regényt akartam írni, éjjel-nappal dolgozni, s ez mindennel jobb volt nekem. Most meg nehéz hazimunka mellett olyan nehezen elérhető hogy egyedül lehessenek! Az éjjeli munkát nemigen bírja szervezetem, -bár mégiscsak ezt teszem egyre. Mindennél jobban árt persze a folytonoshiaba munkánk feszülés, a nekimenés, a koncentráció hiába produkált energiája, ha nem követik ezt a megvalósulás órai, nyugalom hian, mindig megzavarva

Ha nem is könnyen, de lehetne segíteni ezen, ha volna saját keresetem. Hogy hamaosan súlyos idegbaj véglegesen kialakuljon arra, minden előfeltétel megvan; egyrészt ezek a körülmények, másrészt hogy az e-n korban még ki nem jött könyvem.

Tauffer (Svoboda) említette négebben, hogy ~~napon~~ naplónapra várja egy kéziratodat (Kb.-címe: Az orosz irodalom hatása a nyugati irodalmakra) bizonyára már rég megkapta ezt azóta. Az utolsó hónapokban fellobbant magyar gyűlölet (mióta a német-gyűlöletnek itt már nincs anyaga) mellett, ugymond egyelőre több magyar autótól, mind akiket máris előzőleg lekötött, nem hozhat egyelőre semmit, különösen magyar témájú dolgot.

A "Nagy orosz realistákat" olvastam sováran, mint éhezö kenyér után kap, De ma, mikor utolsó években ~~is~~ nagyobb változások történtek, mint előzőleg húsz év alatt, nem lehet másképen, mint hogy még sovárabban kérdezzem, hogy újabb keletű írásaidd megjelentek-e már (Az írástudok

felelősége" óta, mely legalábbis részeiben a "regény"-
nyel foglalkozik?

A Déri-könyvet ("Szemtől szembe"- ugye ezt ajánlítottok?) elolvastam, igen érdekelt, s így közzé teszem, hogy említettétek. Biztoskezü művész ez az ember, hallatlanul szép és jó sikerült dolgok vannak itt. Persze ha amolyan padlascella fantáziák és szakállas öngyilkosok kimaradnak volna, csak használna az írásnak és éppen ezekben nem is eredeti az író. Ha masképben nem venne észre az ember, még akkor is feltolako... az a kérdés, hogy mifele úrt töltsenek ezek a jelenetek ki? (Mindaharom névvelében van egy ilyen kitöltő elhuzó rész) Mert masképben ezt az úrt ~~csakis~~ mi, K-k, ~~regyxaxnaxnaxnax~~ könnyen észre. Aki ezeket a novellákat írta, ugylatszík maga még sem elt' így, dolgozott ezekkel a forradalmárokkal, akik mégsem ültek órák-hosszat éjfél után (cél-talan) zenes kavéházakban. (A cél nemcsak itt homályos, de az egyetlen rövid beszélgetésben erről Schmidték látsan is) -Persze halátlan dolog minderről így, ilyen röviden írni, mert könnyen félreérthető lesz az, amit egészen mégis, hibák dacára gondol az ember egy munkáról.) A Nagy Lajos "1919 május" -át is elolvastam, kitünő novella.

Reménykedem abban, hogy lesz Karácsonyok, pihenés az erős munkák közt. S így önző módon abban is reménykedem, hogy legalább Gertrud, Te fogsz írni nekem néhányka sort. Mert nincs szomorubb valami, mint megvalaszolatlan levél, melyről nem tudja az ember, hogy megkaptak-e, olvastak-e, megvannak-e, jóvannak-e? S végül is a fantázia költ' valaszokat, melyek aztán mindig olyanféleképen szólnak, hogy hát minek irtál, cseppet sem érdekelisz, menj' afenebe!

Vajjon utazol-e Berlinbe Lukács elvtárs, Prágán át? Képzelheted, hogy szívesen kalauzolgatlak, ha kell, vagy akármit is, -de mindenképen szeretnelek látni, ha csak rövid időre is.

Képzeld, még sem Szikrától, sem Atheneumtól nem hallottam semmit! Tán jobb lett volna második manuuszt

mégiscsak odaküldeni, ahog' nincselvtárs, mert hát ha egyiknek nem kell, úgy ugyanazonoknál fogva a másiknak sem fog. Hogy mennyire életkerdes, es sürgető ez, nem kál hogy Neked újra elmondjam. Úgy állapotom, min helyzetem igen kritikus. Hogy a most készülő nagy regényt, melynek kétharmada készen, (sok mindent dolgozok at beszélgetésünk kapcsán) egyáltalán s így valaha meg tudom-e írni, hogy elvesztem-e (mégiscsak "szamunk-ra") vagy nem, azt hiszem egy-két hónap alatt fog most eldőlni. Jobb ha erről nem is írok többet, - bár egészen egyedül, abszolút izoláltságban viselem a sorsóm. Legyen ez mentsegem, hogy ennyit is panaszkodtam.

Sok új erőt, jó munkát, örömet az új évről!

Szeretettel

MTA FIL. INT.
Lukács Arch.

Kádár Károly Erzsébet

Cím:
Pani N. Karrova-Bondyova
Praha VIII

Podebradova 41.

P. S. 1) Azt hiszem, hogy ke többet olvastál volna repertoriumból, mint amit te látni látnál, és mégis, más alapja az volna beszélgetésünknél. (Később a beszélgetés során elmondtam, hogy a beszélgetésünk kapcsán, mint már látni látnál, dehyeges mindannyiunk az volna.

hogy: egyes emberben át, - a nélkül
hogy az író megoldalnia - éppen
amennyit lehet megmutatni a
világból, mint mindig, -
Csak hogy nehezebb formailag
Formai tökéletesedésért tartom, ha
ma ezt így, - lehet nem egészen
így - mint hajdani nagy realis-
tás emiatt - így szokt az
író megoldani.

2) Halás volués, ha egyetlen jóval
kepalább, emulibet, hogy
a helyesnek tartod a Lukás
elolrás, a mint Jéri 3 no -
vellajáról mondham??

MTA FIL. INT.
Lukács Arch.

K. E. *